

نظام بانکی امانتدار خوبی برای تولید نبوده است

تعطیلی ۸۲ درصد واحدهای در تملک بانک‌ها و بیکاری ۹ هزار کارگر

بیم‌عابدی

ورود کرونا به کشور، ضعف‌های نهادی بسیاری را پیش چشم گذاشت؛ ضعف‌هایی که تا پیش از کرونا، آنچنان متوجه‌شان نبودیم. برخی ضعف‌ها با اینکه خیلی به کرونا، ارتباط ندارند اما به دلیل زوال نهادها و روشن نبودن جایگاه آنها، در این شرایط بیشتر به چشم می‌آیند و در محیط واقعی اقتصاد بازگیری می‌کنند. یکی از حوزه‌هایی که این بیماری نوپدید، سنگین‌ترین ضربه‌ها را به آن وارد کرد و با شدت کم‌و‌زیاد در برهه‌های مختلف زمانی، همچنان وارد می‌کند، روابط کار است. مصداق بارز آسیب‌های تحمیل شده به این حوزه، تعطیلی یا ورشکستگی تدریجی محیط تولید و پیوستن لشگری بیکار به بیکاران سابق است. بنابر سبب سبب روزگار در این روزها، در کنار این و بروس عالم‌گیر، آسیب‌های دیگری کارگران و محیط کار آنها را تهدید می‌کنند؛ مصادره اموال شرکت‌ها توسط بانک‌ها و استمرار خصوصی سازی در اوج بحران کرونا با وجود تجربه ورشکستگی بسیاری از واحدهای تولیدی پس از واگذاری. در نتیجه ائتلاف این بحران‌ها، کشتی طوفان زده اشتغال کارگران در هم شکست و ساکنان آن در حال غرق شدن هستند.

برای بررسی تاثیرهای هر یک از موارد یادشده و اقدام‌های انجام‌برای جبران آثار آنها، با «حاتم شاگردی» معاون روابط کار و جبران خدمت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت‌وگو کردیم.

مربوط می‌شود اما به لحاظ صیانت از نیروی کار، از ابتدای ورود کرونا به کشور باید نظارت‌ها را بیشتر می‌کردیم. در راستای این هدف وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، کمیته فرهنگی و اجتماعی را با مشارکت کارگران، کارفرمایان و سایر دستگاه‌های مرتبط با موضوع شکل داد. کارهای خوبی انجام شد. از جمله در رابطه با آموزش‌ها که به لحاظ رعایت پروتکل‌های بهداشتی اهمیت دارند. برای موثر ساختن این نظارت‌ها، در تمام استان‌ها کمیته‌هایی تشکیل شدند، به ویژه در صنایع بزرگ تشکیل این کمیته‌ها مورد توجه قرار گرفتند. وزارت کار همچنین باید بر تامین وسایل حفاظت فردی کارگران در مقابل کرونا، نظارت‌های خود را مستقر می‌کرد. در این راستا جلسات مستمری با واحدهای بزرگ تشکیل دادیم و بازرسی‌های کار را بر نظارت بر پروتکل‌های بهداشتی متمرکز کردیم. در این چارچوب، بحث اول رعایت بهداشت فردی، فاصله‌گذاری اجتماعی، تامین وسایل حفاظت فردی و نظارت بر استفاده از این وسایل است. تا امروز، بیش از ۳۰۰ هزار بازرسی توسط سازمان بازرسی بهداشت کار گاه‌ها انجام دادیم و بر نظارت بر پروتکل‌های بهداشتی و حفاظت فردی متمرکز شدیم. در این فاصله بیش از ۲۰۰ هزار ابلاغیه را به واحدها ارسال کردیم که به بحث آموزش رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی، ترغیب و تشویق کارفرمایان برای تامین و توزیع وسایل حفاظت فردی مربوط می‌شوند. این ابلاغیه‌ها کار ساز بودند. البته ناچار شدیم که معدودی از واحدها را به مراجع قضایی معرفی کنیم. در مجموع با پیگیری‌هایی که انجام شد در واحدهای صنعتی بزرگ کشور، کمترین نیروی کار به کرونا مبتلا شدند. در مجموع با کمک کارگران، کارفرمایان و بازرسان بهداشت کار اقدامات خوبی در کنترل‌ها و نظارت‌های مربوط به کرونا صورت گرفت.

یک میلیون نفر در اوج برقراری محدودیت‌های اجتماعی خبر می‌دهد. وزارت کار برای حمایت اجتماعی از این کارگران چه کرده است؟

از آنجا که آسیب‌های وارد شده به واحدهای بخش خدمات، به ویژه هتل‌ها، رستوران‌ها و مجموعه‌های ورزشی را به تعطیلی کشاند، وزارت کار باید در زمینه حمایت‌های خود را انجام می‌داد. اولین کاری که در بحث حمایت از کارگران بیکار انجام شد، راه‌اندازی سامانه‌ای برای بیمه بیکاری بود. حدود ۸۷۰ هزار کارگر درخواست دریافت این حمایت را ثبت کردند که ۷۳۰ هزار نفر واجد شرایط تشخیص داده شدند. برای حمایت از این کارگران، دستورالعملی ابلاغ و تریبی

داده شد که ۵۵ درصد حداقل دستمزد به آنها پرداخت و به ازای هر فرد تحت تکفل، ۵۵ درصد هم به این رقم اضافه شود. البته تامین منابع آن بر عهده سازمان برنامه و بودجه و پرداخت آن بر عهده خزانه بود و وزارت رفاه شناسایی معرفی بدون تشریفات معمول اداری افراد را اجتماعی لیست‌ها را با سیستم سوابق بیمه‌ای افراد مطابقت داد. به هر شکل این افراد به سازمان برنامه و بودجه معرفی شدند. تا امروز چیزی حدود ۶۲ هزار نفر از این افراد موفق به دریافت این خدمات نشدند که کارهای آنها در حال انجام است اما برای آن دسته که از حمایت بیکاری در دوران کرونا برخوردار شدند، برای سه ماهه اسفند ۹۸ و فروردین ۹۹ از بیمه بیکاری این کمک‌ها پرداخت شد.

چه تعداد از افرادی که برای استفاده از بیمه بیکاری درخواست داده بودند، همچنان بیکار هستند؟

تداوم بیکاری ۲۲۰ هزار نفر از مجموع ۳۰۰ هزار نفر از این دسته ماه بعد، احراز شد. پرداخت مقرری

بیکاری به آنها بر اساس روال مرسوم اداری صورت می‌گیرد و مقرری بیکاری آنها بر اساس حق بیمه پرداختی و سابقه کار محاسبه می‌شود.

زمانی که پرداخت مقرری بیکاری برای اسفند ماه ۹۸ و فروردین ۹۹ بیهوش آغاز شد، انتقادهایی نسبت به مبلغ و ارزیابی در رسانه‌ها منتشر شد. چرا چنین مشکلی به وجود آمد؟

به دلایلی نتوانستیم ۱۰۰ درصد مزایای بیمه بیکاری را به تمام این ۷۳۰ هزار نفر پرداخت کنیم اما گروهی که از دیدیم ماه بعد، یعنی از ابتدای خرداد ماه بر اساس مقررات جاری قانون بیمه بیکاری، مقرری دریافت می‌کنند، طبق فرمول‌های تسهیم شده در قانون، از این حمایت بهره‌مند می‌شوند. در بررسی‌های ما از لیست‌های بیمه‌ای مشخص شد که حدود ۷۰ هزار نفر از روزی ترس و نگرانی ثبت‌نام کرده‌اند و در واقع شغلشان را از دست نداده‌اند. البته آنهایی که مشمول قانون بیمه بیکاری نیستند، از کمک‌های دولت که معاونت رفاهی وزارتخانه و بخش اقتصادی ستاد ملی مقابله با کرونا آنها را بررسی می‌کنند، بهره‌مند شده‌اند.

کارگران تعداد زیادی از واحدهای در تملک بانک‌ها و بیکاری ۹ هزار کارگر، چه تعداد از این واحدها بیکار شده‌اند؟

بیمه بیکاری به آنها بر اساس روال مرسوم اداری صورت می‌گیرد و مقرری بیکاری آنها بر اساس حق بیمه پرداختی و سابقه کار محاسبه می‌شود.

آن با بحران‌های اجتماعی مواجه شده‌اند. شدت این بحران‌ها نشان می‌دهد که اهداف حاکمیت از خصوصی سازی محقق نشده‌اند و با اشتباهاتی که در جریان واگذاری‌ها صورت گرفت، حالا موافقان خصوصی سازی هم به مخالفت با ساز و کارهای اجرای آن می‌پردازند. چرا شاهد چنین اتفاقاتی بودیم؟

در بخشی از واگذاری‌های دولتی نتیجه مطلوبی حاصل نشد. در حقیقت این واگذاری‌ها منجر به ارتقای تولید و اشتغال نشدند. اگر در واگذاری‌ها دقت لازم را به عمل می‌آوردیم و با نگاه ارتقای سطح تولید و اشتغال آنها انجام می‌دادیم و متقاضیان خرید واحدها را با توان تولیدی و مالی‌شان می‌سنجیدیم، خیلی از اتفاقات رخ نمی‌داد.

نباید اجازه تبدیل و تغییر کاربری زمین این واحدها به خصوص واحدهای حاشیه شهرها را می‌دادیم. اگر متقاضیان واقعی که تولید را پیگیری بودند، این واحدها را در اختیار می‌گرفتند، به اهداف خود در زمینه ارتقای تولید و اشتغال دست می‌یافتیم. در نتیجه به جای نگاه تجاری، نگاه تولید حاکم می‌شد.

انتقادهای زیادی نسبت به رفتار بانک‌ها با واحدهای بدهکار وجود دارد. حتی ستاد تسهیل و رفع موانع تولید اعلام کرده که تعدادی از بانک‌های متخلف را به دست‌گناه قضایی معرفی کرده است. با توجه به اینکه شامه نمایندگی از وزارت کار در این ستاد حضور دارید، چرا بانک‌ها رفتار را امر تکب می‌شوند که به زبان تولید و اشتغال تمام می‌شود؟

در کل کشور ۱۳۱۰ واحد در تملک بانک‌ها هستند. بانک‌ها بر اساس قوانین و مقررات موجود و با توجه به اینکه شرکت‌هایی که از آنها استقراض می‌کنند، معمولاً محل اجرای طرح‌ها را به عنوان «وثیقه بانکی» معرفی کرده‌اند، بانک‌ها نیز اقدام به تملیک کرده‌اند اما نکته‌ای که برای وزارت متبوع و دولت به مفهوم عام اهمیت دارد، موضوع استمرار فعالیت واحد و حفظ اشتغال نیروی کار در این واحدهاست.

بر اساس آمار و اطلاعات موجود، در حال حاضر حدود ۸۲۲ هزار واحد در تملک بانک‌ها وجود دارد. این واحدها منجر به کاهش حدود ۶۵ درصدی نیروی شاغل در این واحدها شده، طوری که تعداد نیروی شاغل در این واحدها قیل از تملیک ۱۴ هزار و ۴۷۷ نفر بوده که به ۵۱۵۹ نفر رسیده است. در واقع اشتغال ۹۳۱۸ کارگر از دست رفته است.

گرچه بانک‌ها خدماتی را به بنگاه‌های اقتصادی ارائه کرده‌اند و نقش مهمی هم در تامین مالی تولید و بخش‌های اقتصادی دارند اما به رفتارهای آنها در تملک بنگاه‌های تولیدی انتقادهایی وارد است. مثل اینکه یک تولیدکننده ۱۸ میلیارد تومان وام می‌گیرد و به دلیل مشکلاتی که داشته و به موقع نتوانسته تسهیلات خود را بازپرداخت کند، باید تسهیلات خود را بازپرداخت کند، باید نزدیک به ۵۰ میلیارد تومان جریمه و سود ترکیبی پرداخت کند. این شیوه

حدود ۸۲ درصد از واحدهای مورد نظر تعطیل هستند که این امر منجر به کاهش حدود ۶۵ درصدی نیروی شاغل در این واحدها شده، طوری که تعداد نیروی شاغل در این واحدها قبل از تملیک ۱۴ هزار و ۴۷۷ نفر بوده که به ۵۱۵۹ نفر رسیده است

کار، کمک به تولید محسوب نمی‌شود. از طرفی بعضی از بانک‌ها حاضر به اجرای مصوبات کار گروه‌های ستادهای تسهیل و رفع موانع تولید نیستند که البته بانک مرکزی باید بر اجرای این مصوبات بیشتر با دستور مجوز به بانک‌ها و تولید و اشتغال کمک کند. یک بخشی هم نیاز به اصلاح مقررات دارند. باید در قوانین و مقررات مربوط به بانک‌ها، بازنگری صورت گیرد.

زمانی که بانک‌ها می‌بینند توانایی حفظ تولید و ارتقای آن را ندارند، چرا اساز و کاری برای خروج تدریجی خود از محیط تولید ندارند؟

عضلی که در ارتباط با بانک‌ها باید مورد اشاره قرار گیرد، این است که برخی از بانک‌ها، با عدم توان تولید و واحدهایی که آنها را به تملک خود در آورده‌اند، مواجه هستند. تا امروز بیش از هزار واحد تولیدی توسط بانک‌ها تملک شده‌اند. نکته اساسی این است که بعد از تملک این واحدها توسط بانک‌ها، به همان دلیل که گفتیم، بخش عمده تولید آنها تعطیل و اشتغال‌شان از بین رفته است. ماشین‌آلات و خطوط تولید این واحدها مستهلک شده‌اند. صرف نظر از اینکه مالکیت مربوط به چه کسی است، اقدام بانک‌ها نباید موجب از بین رفتن ظرفیت تولید در این واحدهای تولیدی شود. رفتار بانک‌ها در تملک واحدها و رها کردن آنها درست نیست، گرچه در تملک به وظایف قانونی عمل کردند. این نوع رفتار مغایر با شعار جهش تولید است که البته بانک‌ها هم ظاهراً برای تعیین و تکلیف سریعتر، نیازمند مجوز و مقررات بیشتری هستند. در واقع زمانی که واحدی را تملک می‌کنیم و تجهیزات و ظرفیت‌های آن را از بین می‌بریم، اصلاً کمکی به تحقق شعار سال نمی‌کنند و در مغایرت با آن قرار دارد.

نکته مهم این است که بانک‌ها باید هم در بحث اجرای مصوبات کار گروه‌های ستاد تسهیل و رفع موانع تولید و هم در احیای آنها و هم در واگذاری واحدهایی که تملک کرده‌اند، همکاری کنند. بانک‌ها نشان دادند که تولید کنندگان خوبی نیستند. تملک‌ها واحدها توسط بانک‌ها، به زبان تولید و اشتغال تمام شده است. متأسفانه سه چهارم تولید و دو سوم اشتغال این واحدهای تملیکی را به همین دلیل از دست داده‌ایم.

کار، کمک به تولید محسوب نمی‌شود. از طرفی بعضی از بانک‌ها حاضر به اجرای مصوبات کار گروه‌های ستادهای تسهیل و رفع موانع تولید نیستند که البته بانک مرکزی باید بر اجرای این مصوبات بیشتر با دستور مجوز به بانک‌ها و تولید و اشتغال کمک کند. یک بخشی هم نیاز به اصلاح مقررات دارند. باید در قوانین و مقررات مربوط به بانک‌ها، بازنگری صورت گیرد.

زمانی که بانک‌ها می‌بینند توانایی حفظ تولید و ارتقای آن را ندارند، چرا اساز و کاری برای خروج تدریجی خود از محیط تولید ندارند؟

عضلی که در ارتباط با بانک‌ها باید مورد اشاره قرار گیرد، این است که برخی از بانک‌ها، با عدم توان تولید و واحدهایی که آنها را به تملک خود در آورده‌اند، مواجه هستند. تا امروز بیش از هزار واحد تولیدی توسط بانک‌ها تملک شده‌اند. نکته اساسی این است که بعد از تملک این واحدها توسط بانک‌ها، به همان دلیل که گفتیم، بخش عمده تولید آنها تعطیل و اشتغال‌شان از بین رفته است. ماشین‌آلات و خطوط تولید این واحدها مستهلک شده‌اند. صرف نظر از اینکه مالکیت مربوط به چه کسی است، اقدام بانک‌ها نباید موجب از بین رفتن ظرفیت تولید در این واحدهای تولیدی شود. رفتار بانک‌ها در تملک واحدها و رها کردن آنها درست نیست، گرچه در تملک به وظایف قانونی عمل کردند. این نوع رفتار مغایر با شعار جهش تولید است که البته بانک‌ها هم ظاهراً برای تعیین و تکلیف سریعتر، نیازمند مجوز و مقررات بیشتری هستند. در واقع زمانی که واحدی را تملک می‌کنیم و تجهیزات و ظرفیت‌های آن را از بین می‌بریم، اصلاً کمکی به تحقق شعار سال نمی‌کنند و در مغایرت با آن قرار دارد.

نکته مهم این است که بانک‌ها باید هم در بحث اجرای مصوبات کار گروه‌های ستاد تسهیل و رفع موانع تولید و هم در احیای آنها و هم در واگذاری واحدهایی که تملک کرده‌اند، همکاری کنند. بانک‌ها نشان دادند که تولید کنندگان خوبی نیستند. تملک‌ها واحدها توسط بانک‌ها، به زبان تولید و اشتغال تمام شده است. متأسفانه سه چهارم تولید و دو سوم اشتغال این واحدهای تملیکی را به همین دلیل از دست داده‌ایم.

تولیدی و کارگران نیازمند حمایت مسئولان استانی است.

یادداشت

مجلس انقلابی در دوراهی تامین اجتماعی

محمد حسن زدا، کارشناس تامین اجتماعی

«محمدباقر قالیباف» رئیس مجلس شورای اسلامی دوشنبه بیست و دوم دی ماه گفت که تامین اجتماعی در اولویت دستور کار حداقل دو کمیسیون تخصصی مجلس قرار دارد و مسائل آن پیگیری می‌شود. قالیباف با تاکید بر اینکه اگر در میان اولویت‌ها هم‌پوشانی وجود نداشته باشد، با دوگانگی مواجه می‌شویم، گفت: هماهنگی و هم‌پوشانی بین این‌ها نام‌های داخلی مجلس، برنامه هفتم توسعه، سیاست‌گذاری‌ها و مسائل راهبردی باید در تعیین اولویت کمیسیون‌ها مورد توجه قرار گیرد.

جهت اطلاع ایشان و دیگر نمایندگان منتخب مردم باید عرض شود که هم‌اکنون در طرح ضد نقیض درباره تامین اجتماعی در مجلس مطرح است که باید مجلس توجه داشته باشد که نتیجه و تاثیر تصویب این طرح چیست و اثر تصویب آنها بر حیات و ممت‌سازمان چگونه می‌تواند باشد.

طرح اول که می‌تواند به صورت مسکنی برای سازمان بوده و شرایط بهتری را برای سازمان فراهم و نظام را از یک بحران همه‌گیر و سراسری فعلاً دور نگه دارد طرحی است که با عنوان طرح توانمندسازی و

پایداری سازمان تامین اجتماعی با مابضی ۳۴ نماینده تقدیم هیات رئیسه مجلس شده است. بر اساس این طرح جریمه کارفرمایان با شرایطی بخشیده خواهد شد. فرمول تعیین حقوق بازنشستگی تغییر خواهد کرد، بازنشستگی در کارهای سخت و زیان‌آور دستخوش تغییر خواهد شد، سه‌جانبه‌گرایی در سازمان به شکل شورای عالی خواهد بود، حق بیمه‌های سهم دولت به طور سالیانه پرداخت خواهد شد (البته تجربه به سال‌ها و دهه‌های گذشته نشان می‌دهد تحقق این بند بعید به نظر می‌رسد) و سوابق بیمه‌ای بیمه‌شدگان در بازه‌های زمانی مشخص به آنها اطلاع‌رسانی خواهد شد. اما هم‌زمان طرح دیگری با نام بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت با مابضی ۲۹ نفر از نمایندگان در دستور کار مجلس قرار دارد که بر اساس آن برای کارکنان دولت سابقه مورد نیاز برای بازنشستگی پنج سال کم و بر شرط سنی هم حذف خواهد شد. تمامی متخصصین و دلسوزان حوزه تامین اجتماعی بر این باورند که تنها راه نجات تامین اجتماعی اجرای اصلاحات پارامتریک (اصلاحات قانونی)، اصلاحات سیستمی و مهندسی مجدد سیستم تامین اجتماعی خواهد بود.

اصلاحات پارامتریک (قانونی) عبارتند از:

- ۱- متناسب‌سازی سن بازنشستگی با امید به زندگی در شرایط فعلی جامعه
- ۲- بازنگری در فرمول نحوه محاسبه مستمری
- ۳- حرکت به سمت یکسان‌سازی نرخ حق بیمه
- ۴- حذف کلیه بازنشستگی‌های پیش از موعد
- ۵- ممنوعیت هر گونه بازنشستگی بدون شرط

سنی

- ۶- تعدیل حداقل مستمری در ماده ۱۱۱ قانون تامین اجتماعی
- ۷- بازنگری در شرایط ایجاد از کار افتادگی و بازماندگی

اصلاحات سیستمی هم به معنای بازنگری در ماهیت کسب و کار سازمان در قالب نظام چندلایه تامین اجتماعی است. برای مهندسی مجدد باید پیش‌شرط انجام شود:

- ۱- اصلاح فرآیندها و بهبود روش‌ها در نحوه ارائه خدمات سازمان
- ۲- اصلاح سیستم‌های مکانیزه به منظور تسریع در انجام امور
- ۳- ایجاد و بهبود پایگاه‌های اطلاعاتی
- ۴- بازنگری، تنقیح و تخصیص بخشنامه‌ها و دستورات اداری
- ۵- ارتقا بهره‌وری و سوددهی ذخیرو سرمایه‌گذاری‌ها

علاوه بر این موارد، چهار موضوع مهم دیگر نیز باید مدنظر قرار گیرد:

- ۱- گسترش پوشش بیمه‌ای؛ ۲- جلوگیری از فرار بیمه‌ای؛ ۳- کاهش تدریجی تعهدات دولت؛ ۴- اخذ مطالبات معوق. اینک مجلس سازمان تامین اجتماعی در معرض آزمون سخت قرار گرفته‌اند. فارغ از شعارها و رفتارهای سیاسی، اینک باید در عمل ثابت شود که با تصویب طرح اول طرفدار سازمان و به تبع آن نظام تامین اجتماعی کشور هستیم یا با تصویب طرح دوم، مقدمات فروپاشی تامین اجتماعی و به تبع آن زمینه‌سازی برای ایجاد بحران‌های اجتماعی و امنیتی خواهیم بود.

انها نیز از آبان ماه سال جاری به تاخیر افتاده است. این کارگر تاکید کرد: حل مشکلات این واحد استانی است.

جدید جایگزین‌شان می‌کند. وی گفت: آخرین گروه از کارگرانی که به همین دلیل بیکار شدند، ۸ نفر از کارگران با سوابق بالا بودند که در آبان ماه سال جاری بیکار شدند. این کارگر با بیان اینکه بیکاری کارگران هر چند ماهه یک بار اتفاق می‌افتد، افزود: تنها راه حفظ اشتغال کارگران و بازگشت به کار کارگرانی که تاکنون بیکار شده‌اند، صرف نظر کردن از شکایت‌شان است.

وی درباره وضعیت بیمه بیکاری این کارگران تبدیلی گفت: به دلیل موقوفات چندین ماهه بیمه‌ای به تامین اجتماعی، کارگران تبدیلی امکان دریافت مقرری بیمه بیکاری ندارند. به گفته این کارگر، آنها در حال حاضر یک ماه حقوق معوقه طلب‌کنند و بیمه تامین اجتماعی

نگران آینده شغلی خود هستیم

کارگران کارخانه روغن نباتی جهان می‌گویند: با وجود پرداخت مطالبات‌شان، امنیت شغلی آنها تضمین شده نیست. یکی از این کارگران در گفت‌وگو با ایلنا گفت: کارگران به‌رغم دریافت مطالبات جاری خود، از امنیت شغلی خود رضایت ندارند. وی با بیان اینکه در کارخانه نزدیک به ۸۰ کارگر مشغول کارند که هر چند ماهه یکبار تعدادی از کارگران قدیمی کارخانه به بهانه تمام‌قرارداد، بیکار شده و نیروی کار جدید جایگزین آنها

کارگران روغن نباتی جهان:

خبر